

7. 11. 2016

Veźměte, prosĭme, na vědomĭ, Źe text ělĀnku odpovĭdĀ platně prĀvnĭ ůpravě ke dni publikace.

ZTOPO jako prochĀzka zaěarovanĚm lesem

ZĀkon ě. [418/2011](#) Sb. o trestnĭ odpovědnosti prĀvnĭckĹch osob (dĀle těŹ ZTOPO) mĀ v sobě, tak řĭkajĭc vrozeně, problěmy, kterě zatĭm praxe neřeřila. Nebude to ale trvat dlouho a bude muset. Zejměna, kdŹŹ novela ZTOPO, provedenĀ zĀkonem ě. [135/2016](#) Sb. s ůěinnostĭ od 1. 12. 2016 (dĀle novela) dost citelně rozřĭřila okruh trestnĹch ěinů, pro něŹ můŹe bůt prĀvnĭckĀ osoba trestně stĭhĀna.

Do textu ustanovenĭ § 8 odst. 1 ZTOPO ve zněnĭ platněm do 1. 12. 2016 byla jĭŹ pŕi jeho tvorbě vtělena formulace, působĭcĭ vĹkladově obtĭŹe. InkriminovanĹ text totiŹ ůvĀdĭ, Źe trestnĹm ěinem spĀchanĹm prĀvnĭckou osobou je „**protiprĀvnĭ ěin**“ spĀchanĹ osobami, jejich vĹěet zmĭněně ustanovenĭ sub. lit a) - d) ZTOPO ůvĀdĭ. Okruh těchto osob novela poněkud změnila, ale to nenĭ podstatně. Stejně jako zmenřenĭ okruhu aktivit, pŕi nichŹ se tyto osoby mohou dopustit protiprĀvnĭho ěinu. Problěm působĭ formulace „protiprĀvnĭ ěin“. Je asi nesporně, Źe nelze dĀt rovnĭtko mezi protiprĀvnĭ ěin a trestnĹ ěin. Je vřak takě patrně, Źe zĀkonodĀrce nehovĕrĭ o tom, Źe by trestnĹm ěinem spĀchanĹm prĀvnĭckou osobou byl trestnĹ ěin spĀchanĹ ůvedenĹmi osobami. Postaćuje mu ěin protiprĀvnĭ a jde o to, co to znamenĀ. Existuje celĀ řada protiprĀvnĭch jednĀnĭ, kterĀ z řady důvodů nelze považovat za naplněnĭ skutkově podstaty některěho z trestněho ěinu. OtĀzka tedy znĭ, zda jakěkoliv jednĀnĭ, tŕebas pŕestupek nebo civilnĭ delikt můŹe bůt, stalo-li se tak za okolnostĭ ůvedenĹch v odst. 1 § 8 ZTOPO, pŕiěĭtĀn prĀvnĭckě osobě jako trestnĹ ěin. Striktně vzato z tohoto pohledu by se pak protiprĀvnĭ rovnalo trestně. Proti těto konstrukci lze jĭstě argumentovat textem ustanovenĭ § 13 zĀkonaě. [40/2009](#) Sb. - trestnĭho zĀkonĭku, dle jehoŹ odstavce 1 je trestnĹm ěinem protiprĀvnĭ ěin, kterĹ trestnĭ zĀkon oznaćuje za trestnĹ a kterĹ vykazuje znaky ůvedeně v takověm zĀkoně. Tedy nestaćĭ jen protiprĀvnost, ale protiprĀvnĭ ěin musĭ bůt trestnĹm zĀkonem vůslovně oznaćen za trestnĹ a vykazovat znaky, ůvedeně v trestnĹm zĀkoně. Podpůrně by bylo moŹno poukĀzat na ustanovenĭ odst. 2 § 12 odst. 2 trestnĭho zĀkonĭku, podle něhoŹ trestnĭ odpovědnost pachatele a trestněprĀvnĭ důsledky s nĭ spojeně lze uplatňovat jen v pŕĭpadech společensky řkodlivĹch, ve kterĹch nepostaćuje uplatněnĭ odpovědnosti podle jiněho prĀvnĭho pŕedpisu. Ovřem vřichni vĭme, jak pruŹně aŹ kreativně je v praxi vyklĀdĀna subsidiarita trestnĭ represe, takŹe minimĀlně stĭn pochybnosti zůstĀvĀ.

Podle ustanovenĭ § 8 odst. 5, ZTOPO, kterě nabude ůěinnosti 1.12.2016 se trestnĭ odpovědnosti podle odst. 1 a 4 § 8 ZTOPO zprostĭ prĀvnĭckĀ osoba, pokud vynaloŹila veřkerě ůsilĭ, kterě na nĭ bylo moŹně spravedlivě poŹadovat, aby spĀchĀnĭ protiprĀvnĭho ěinu osobami ůvedenĹmi v odst. 1 ZTOPO zabrĀnila. Smysl těto ůpravy je zŕejmnĹ. PrimĀrně motivuje prĀvnĭckě osoby, aby se snaŹily svĹm ůsilĭm, nejspĭř internĭmi normami, pŕedchĀzet protiprĀvnĭmu ěinu osob, ůvedenĹch v ustanovenĭ § 8 odst. 1 ZTOPO. A sekundĀrně, pokud prĀvnĭckě osoby poŹadavku vyhověly, odměňuje je moŹnostĭ vyvinĭt se, pokud k protiprĀvnĭmu ěinu jmenovanĹch osob pŕeci jen dořlo. CoŹ je jĭstě akceptovatelnĹ

mechanismus, jehož těžištěm by měla být prevence. Kdyby ovšem bylo z něčeho patrné, co si lze představit pod pojmem „spravedlivě požadovat“. Jde o pojem, užitý již v § 8 odst. 2 ZTOPO v souvislosti s přičítáním, což jen připomínám, protože to rozhodně nevede k srozumitelnějšímu výkladu tohoto ustanovení. Představa, že po všech jiných argumentačních figurách se budu muset ještě mořit s dokazováním, cože je spravedlnost a spravedlivé, dílem obecně a dílem pak v daném případě, mne poněkud znepokojuje. Zejména, vyznávám-li přesvědčení, dle něhož je spravedlnost boží, lidská pak toliko justice, pročez označení justičního ministerstva jako ministerstva spravedlnosti je holý nesmysl.

Interesantní je ovšem i další problém, na který jsme při diskuzi v rámci Prezidia Unie obhájců ČR narazili. Otázka z problému plynoucí zní, kdo nese důkazní břemeno o tom, že právnická osoba skutečně vynaložila zmíněné veškeré úsilí, jež po ni lze spravedlivě požadovat? Z logiky věci a ustanovení § 2 odst. 5 tr. řádu, podle něhož je státní zástupce povinen dokazovat vinu obžalovaného, by to měl být onen státní zástupce. V rámci zmíněné diskuze jsme nedospěli k žádnému závěru, protože tomuto výkladu se vzpírá podstata toho, co by mělo být dokazováno. Právnická osoba se může zprostit trestní odpovědnosti, pokud něco učinila. Co konkrétně není pro tuto chvíli podstatné, ale zdá se, že vědomost o této činnosti může mít v plné šíři právě jen ona právnická osoba. A tedy by měla i tuto činnost tvrdit. Jde také o to, zda má právnická osoba povinnost vyvíjet úsilí a je samo o sobě naplněním skutkové podstaty některého trestného činu, pokud zmíněné úsilí nevyvinula? Anebo jde jen o prostředek možného vyvinění, jehož vytvoření a následné uplatnění je plně v dispozici právnické osoby? Zdá se, že o znak trestného činu nejde, pročez není věcí státního zástupce, aby absenci vynaloženého úsilí prokazoval.

Čímž ovšem není zodpovězena otázka, co se bude dít, když právnická osoba, například s poukazem na zákaz sebeobviňování, odmítne kooperovat s orgány činnými v trestním řízení, které zjišťují, zda vynaložila veškeré úsilí, tedy konkrétně například přijala interní opatření k tomu, aby zabránila protiprávnímu činu, a žádné důkazy o vynaloženém úsilí nenabídne. Nevydá ani interní dokumenty, které by úsilí osvědčovaly, případně je dokonce zničí. Tedy zda tím, kdo musí prokázat, že žádné takové úsilí neexistovalo, například jinými důkazy, bude státní zástupce. V tom zjevně zcela jasno není. A samozřejmě může existovat řada méně transparentních situací, kdy právnická osoba bude ochotně spolupracovat, ale prostě bude tvrdit, že úsilí vyvinula, leč není schopna z nějakého důvodu doklady o něm doložit. Třeba proto, že celý objekt s příslušnými dokumenty shořel v důsledku protiprávního jednání osoby uvedené v § 8 odst. 1 ZTOPO.

Půl roku po schválení novely ZTOPO to zkrátka vypadá, že i když poslanci nejspíš měli tu nejlepší vůli, ZTOPO stále a možná ještě více než před novelou připomíná začarovaný les, v němž člověk neví, jakých divů či podivných příšer se v něm může nadít. Jisté je pouze to, že právnické osoby, u nichž s nějakou větší měrou pravděpodobnosti hrozí možnost protiprávního činu osob uvedených v § 8 odst. 1 ZTOPO, by měly vyvíjet maximální úsilí a nejspíš pracovat na svých vlastních opatřeních, individuálně „šitých“ na vnitřní poměry a předpokladatelné protiprávní jednání uvedených osob. A raději asi být připraveny zmíněné vynaložené úsilí v případě potřeby prokázat. Zejména hmotnými substráty, tedy interními opatřeními apod. Spoléhat na argument, dle něhož dokazovat, že právnická osoba nevynaložila veškeré úsilí, které na ni bylo možno spravedlivě požadovat, aby spáchání protiprávního činu osobami uvedenými v odstavci 1 § 8 ZTOPO zabránila, je věcí státního zástupce, se mi jeví jako obrana s dost nejistým výsledkem.

Jinak to ovšem vidím ve věci prokázání nikoliv samotného vynaložení úsilí, ale toho, zda jde o veškeré úsilí, které lze po právnické osobě spravedlivě požadovat. Zejména díky tomu, že jde o tak vágní pojem, by mělo být povinností státního zástupce, prokázat, že spravedlivě požadovat, bylo možné více a také konkrétně uvést co. Jak jsem již naznačil, nedovedu si představit, jak prokazovat, že chytí ještě nějaké další úsilí po právnické osobě, by již byla nespravedlnost, takže tento problém by si měl

řešit žalobce, co reprezentant státu, jenž konec konců je za text právní normy zodpovědný.

JUDr. Tomáš Sokol,
advokát

[Advokátní kancelář Brož & Sokol & Novák s.r.o.](#)

Sokolská třída 60
120 00 Praha 2

Tel.: +420 224 941 946

Fax: +420 224 941 940

e-mail: advokati@akbsn.eu

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)